hodie seruaretur, si inter se huiusmodi constituerent: vt hic, &. d. authen. scilicet coram suo iudice, quem habere possunt: vt. ℨ. de iurisdi. iudi. lib. ii. non coram alio: cum non sit commune ius.

Statuta negociatorū non sint seruanda.

Diui.] CASVS. Epistola diui Hadriani loquebatur tantum de fideiussoribus: vt si quatuor pro aliquo fideiusserint, poterunt impetrare beneficiū diuisionis: vt quilibet pro parte teneretur. dicit quòd epistola ista locum habeat etiam in his qui constituunt se pro aliis soluturos: nam quilibet in solidum tenetur: præstito tamen beneficio epistolæ. ex quo enim est eadem æquitas in fideiussoribus quæ in cōstitutoribus: ergo idem ius obseruetur.

Diui Hadriani epistolam. vt infra de fideiuss. l. fideiussor. hoc est verum vbi sunt soluēdo.

Loquitur. vt institu. de fideiusso. §. si plures. &. ℨ. de fideiuss. l. fideiussor. &. ff. de fideiusso. l. inter fideiussores. &. l. si plures. sed quādoque non diuidūt inter se: vt ff. rem pub. sal. fol. l. j.

Nullo modo. idem ergo in tutore & curatore: vt. ff. de tut. & ratio. distra. l. j. §. nūc tractemus. Item nota: vbi eadem æquitas, ibi idē ius: vt. ff. de leg. & senatuscon. l. nam v: ait. & ℨ. ad. l Fal. l. fi. &. ff. ad. l. Aquil. l. illud.

DE PROBATIONIBUS.

In prædictis & infra dicendis opus est probationibus: & ideo de his ponit. Et est probatio rei dubiæ per argumenta ostensio. & dicitur secundum P. a probe aduerbio. probe enim agit qui probat hoc quod intendit.

Vt creditor.] CASVS. Si creditor à me petit pecuniam, & negem ipsum numerasse: probare debet se numerasse. econuerso si eam me soluisse dicam, & neget: debeo probare pecuniam esse solutam.

Vt. id est sicut. Accur.

Implere. id est probare, siue debitor neget, siue dubitet: vt hic, &. ℨ. de non nume. pecu. l. si ex causa. &. l. adfeueratio. & l. j. infra de fal. cau. adic. &. l. si non designata.

Rursum. id est contra.

Præstare debet. siue neget creditor solutum, siue dubitet: vt hic, &. ff. eo. l. in exeptionibus. &. ℨ. de rei vin. l. inciuile. Et eueniunt hæc duabus rationibus. Prima, quia debet habere lucrum ille qui adserit: sic & onus: vt. ff. de reg. iur. l. secundum naturam. Secunda, quia qui dicit, debet probare: vt. ff. e. l. ei incumbit. quādoque tamen solutum præsumitur, [a] etsi debitor non probet: vt ff. eod. l. si chirographum.

[a] Quę præsumptio trāsfert onꝰ probandi, secūdā Cy.

Possessiones.] CASVS. Titius possidet fundum pertinentem ad me: cōuenire eum debeo rei vin. ad fundum, & probare de dominio. quod si non probauero, fundus remanebit apud Titiū.

Possessiones. id est res possessas.

Iudiciorum. dato libello, & alia faciendo: vt. ℨ. de lit. contest. authen. offeratur. Accur.

Ad se pertinere. vt. ℨ. de eden. l. qui ac c. & de rei vindica.

X. Kalend. Mart. post consulatū Lampadij & Orestæ VV. CC.

Beneficium diuisionis quod cōpetit pluribus fideiussoribus, competit pluribus constituētibus pro alio. & de similibus idem est iudicium. Bald.

III. *Idem.* A. *Ioanni.* P. P.

DIui Hadriani epistolam, [a] quæ de periculo diuidendo inter mandatores & fideiussores loquitur, [b] locum habere in his etiam qui pecunias pro aliis simul constituunt, necessarium est. Æquitatis † enim ratio diuersas species actionis excludere nullo modo [c] debet. Dat. Kalend. Nouēb. C. P. post Lampadij & Orestæ. VV. CC. Consulatum.

TITVLVS XIX. DE PROBATIONIBUS.

Sicut actor tenetur probare suā intētionem, ita reus suam exceptionem. hoc dicit. Cy. Bar. & Pau. de Cast.

I. *Impp.* SEVERVS & ANTONINVS. AA. *Faustino.*

VT [d] creditor qui pecuniā petit numeratam, implere [e] cogitur: ita rursum [f] debitor qui solutam affirmat, eius rei probationem præstare debet. [g] PP. prid. Kalend. Iulij Dextro. II. & Prisco Coss.

Agens rei vindicatione, probare debet se dominum: aliàs reus absoluitur, & dominus esse præsumitur. Bal. Saly. & Pau. de cast.

II. *Imp.* ANTONINVS. A. *Aulizano.*

POssessiones [h] quas ad te pertinere dicis, more iudiciorū [i] persequere. Non enim possessori incumbit necessitas probandi eas ad se pertinere: [k] cū te in probatione cessante. [l] dominium [m] apud eum remaneat. [n] PP. XV. Kal. Decembr. Læto & Cereale Coss.

Si collega fuit soluendo tempore depositi officij, alter collega nō potest conueniri, nec eius heres. Bal. Vel sic: Ex præsenti statu præsumitur in præteritum, & qualis quis hodie reperitur, præsumitur fuisse, nisi probetur contrarium & ad hoc allegatur. Itē allegatur quod ex persona tutoris qui erat soluendo tempore finiti officij, nō potest quis conueniri. h. d. secundum Pau. de Cast.

III. *Imp.* ALEXANDER. A. *Lane* † *& Lupo.*

EX persona collegę aui [o] vestri conueniri non debetis, si eundem collegā tempore depositi officij soluēdo fuisse ostēderitis *. [p] PP. V. Kalen. Ianuar. Pompeiano & Peligno Coss.

Dominiū potest probari tā per instrumentum quàm per testes. h. d. vel per alia indicia. Pau. de ca.

IIII. *Idem.* A. *Vito.*

PRoprietatis dominium [q] non tātū instrumēto emptionis, [r] sed & quibuscunque aliis legitimis [s] probationib⁹ ostēditur. PP. Kal. Non. A. A. III. & Di. Conss.

Scriptura priuata sine aliis adminiculis nō sufficit ad probationē plenā inducendā. h. d. & vt differat à lege sequēti, pone casū in scriptura priuata debitoris, cōtra quā agitur. Lex autē sequēs, & lex exēplo, loquūtur in scriptura priuata ipsius agentis, vt non faciat fidē pro se, sed nec scriptura priuata cōiūcti faciat fidē cōtra se, nisi habeat alia adminicu. Pau. de C. benti tu. l. fin. & de diui. tu. l. j.

Ostenderitis. hoc ideo, quia ex presenti præsumitur in præteritum. sic infra de adul. l. si qui. Vel dic, quia vnus dicit, alius negat: vt. ℨ. eod. l. actor.

Proprietatis.] CASVS Dominiū alicuius rei probari potest per instrumentū emptionale, & per alias probationes legitimas.

Proprietatis dominium. id est dominium (*ſ. directum. Bald.*) quod est proprietas. Est enim & aliud dominium, (*nempe vtile. Bald.*) scilicet in vsufructu: vnde dicitur, vsusfructus est pars dominij: vt ff. de vsufructu. l. iiij.

Emptionis. non solo, sed cum aliis: vt infra eod. l. cum res. Non enim sufficit habere instrumentum emptionis: quia forte à malæ fidei possessore emit.

Legitimis. vt per famam consentientem, [c] vel testes, vel etiam alia: vt. ff. de testib. l. iij. §. eiusdem. & ad hoc. ℨ. famil. erciscun. l. non ideo.

Instrumento.] CASVS Si inueniantur instrumenta in domo mea, in quibus scripsi me debere aliquid Titio, non adiecta causa ex qua ea per se sufficiāt ad debiti probationem, quęritur? Dicitur quòd non: & cum aliis probationibus valent.

Instrumēta

Ostenderitis. hoc ideo, quia ex presenti præsumitur in præteritum. sic infra de adul. l. si qui. Vel dic, quia vnus dicit, alius negat: vt. ℨ. eod. l. actor.

Proprietatis.] CASVS Dominiū alicuius rei probari potest per instrumentū emptionale, & per alias probationes legitimas.

Proprietatis dominium. id est dominium (*ſ. directum. Bald.*) quod est proprietas. Est enim & aliud dominium, (*nempe vtile. Bald.*) scilicet in vsufructu: vnde dicitur, vsusfructus est pars dominij: vt ff. de vsufructu. l. iiij.

Emptionis. non solo, sed cum aliis: vt infra eod. l. cum res. Non enim sufficit habere instrumentum emptionis: quia forte à malæ fidei possessore emit.

Legitimis. vt per famam consentientem, [c] vel testes, vel etiam alia: vt. ff. de testib. l. iij. §. eiusdem. & ad hoc. ℨ. famil. erciscun. l. non ideo.

Instrumento.] CASVS Si inueniantur instrumenta in domo mea, in quibus scripsi me debere aliquid Titio, non adiecta causa ex qua ea per se sufficiāt ad debiti probationem, quęritur? Dicitur quòd non: & cum aliis probationibus valent.

Instrumēta

Cessante. vel quia nolis, vel quia non possis.

Dominium. id est possessio secundum Ioan. vt &. ℨ. de rei vindi. l. quotiens. &. ff. de verbo. signi. l. interdum. Sed. P. dicit proponi. & præsumi possessorem dominū: vt dicet. ℨ. e. l. cum res. Tertij dicunt ꝙ sponte reus probauit se dominum: vt. ff. e. l. circa.

Remaneat. de facto.

Ex persona.] CASVS. Auus meus & duo alij gesserunt tutelam cuiusdam pupilli: & ex mala administratione facti sunt debitores pupilli. auus soluit cētum, & decessit me herede relicto: alij facti sunt non soluendo. vult pupillus factus iam adultus me herede aui mei ad. cc. conuenire. dico alios contutores aui mei fuisse soluēdo tempore depositæ administrationis: vnde sibi imputet pupillus qui tantum supersedit conuenire. dicitur ꝙ si probem hoc, nō debeo cōueniri ex persona collegæ aui mei. & dirigit imperator sermonē ad me heredem.

Aui. cuius estis heredes. Et dic vtrunque, id est auum & collegā administrasse, & auum pro sua parte satisfecisse. Vel dic collegam tantum administrasse & istum auum teneri: quia non petiit eum remoueri: quo casu etiā magistratus primò cōuenitur quàm auus: & si tempore depositi officij fuerit soluēdo collega, non tenetur magistratus, nec iste: [b] vt hic, &. ff. de magistr. cōue. l. j. §. si magistratus. & de tut. &. ratio. dist. l. j. §. nunc tractemus. &. §. vsque adeo. &. ff. eod. l. non est necesse &. ℨ. in quibus cau. ha-

Ostenderitis. al. offēderitis. sed excusa lectio in plerisq; reperitur.

[b] Quia habet remediū beneficij ordinis. Pau. de qui b군 remediis vide latiꝰ p Ia. ſ. l. j. §. de transa.

[c] Id est cō sonātē cū alia probatione: quo casu habet effectū coadiuuādi & impugnandi, secundū Bald. P. & Barba. in addit. ad Bald. hic sola etiā probat ātiquissimū dominium, scām Bal. & ista est singula. glo secūdū glo. in. l. j. ff. fin. reg.

Nec.

Que præsumptio trāsfert onꝰ probandi, secūdā Cy.

Possessiones. id est res possessas.

Iudiciorum. dato libello, & alia faciendo: vt. ℨ. de lit. contest. authen. offeratur. Accur.

Ad se pertinere. vt. ℨ. de eden. l. qui ac c. & de rei vindica.